

febrer 1982

SERRA D'OR

PUIG I FERRETER,
UNA RECUPERACIÓ INACABADA

Guillem-Jordi Graells

PICASSO ENCARA

Ferran de Pol, Joaquim Renart i Jacint Reventós

"FULGOR I MORT DE
JOAQUIN MURIETA"

Xavier Fàbregas

passar el dia,
empènyer
l'any

el "cisma" lingüístic aparent

Diré una cosa, i que ningú no se n'escandalitzi: si la temptativa d'enfrontar una «llengua valenciana» a la «llengua catalana», que ara tant ens fa parlar els uns i els altres, fos sostinguda de bona fe i amb un afecte sincer pel dialecte, l'operació resultaria, a la llarga, de signe positiu. I ho resultaria perquè, d'alguna manera, implicaria que, a pesar del confusionisme que això crea, tots aquests imprevisibles defensors de la «llengua valenciana» —anticatalanescos— haurien d'emprendre una vasta campanya de reconversió idiomàtica, començant pels seus propis domicilis, i descastellanitzar-se. El perill que afligeix la llengua dels valencians —i no importa quin apehatiu li donem— és la castellanització creixent o, en tot cas, la indiferència general respecte al problema. I no fóra gens de desdenyar que l'opció per una «llengua valenciana» distinta, per eixelebrada que sigui, s'alcés amb el vigor institucional i popular que li atribueixen certs polítics i certs periòdics: de cara al castellà, contra el castellà...

Però la fallàcia comença aquí mateix. De fet, els propulsores d'aquesta «llengua valenciana» no es distingeixen precisament pel seu entusiasme a restablir-la en els seus usos domèstics ni, naturalment, en els públics. Com que el país és petit i tots ens coneixem, l'evidència s'imposa: són els castellanistes de sempre, i els sobrevinguts, els qui, precisament, més clamen —i sistemàticament en castellà— per una «llengua valenciana» que han abandonat i que desdenyen. Aquesta constatació és vàlida per al senyor Abril Martorell i els seus immediats col·laboradors, com ho és per a aquelles dames d'UCD i les mesocràtiques «ties Maries» que, de tant en tant, munten algun xou cridaner davant el presumpte «imperialisme català». Una amena paradoxa recent fou que la persona encarregada d'una Conselleria d'Educació pre-autonòmica fes unes declaracions a la premsa desencorajant la ciutadania en l'exigència de l'ensenyament del «valencià». Per què perdre el temps amb el «valencià», en efecte? L'anglès serà més útil. L'espectacle és grotesc.

Jo no descartaria les excepcions d'alguns

—escassos— «blaveros» (això és: els anticatalanistes locals) autènticament aferrats a la seva llengua, que és la meua, i que, tant si els agrada com si no, és la catalana. Podem imaginar-los, almenys, com a referència dialectal. Un mínim de lucidesa els hauria d'induir a veure que han caigut en una trampa ignominiosa: una trampa parada deliberadament pels qui maquinen l'extinció del «valencià» reduint-lo a folklore o a fòssil. Penso en ells. I crec que, un dia o altre, obriran els ulls. Si ho fan, i si la seva adhesió a la «llengua valenciana» és real i duta fins a les últimes conseqüències, descobriran que han estat víctimes de la maquinació castellanitzadora, del «bilingüisme» capciós, de la vella inèrcia de les classes dominants indígenes, genuflexes o despistades. Aleshores, la «dissidència» s'esvanirà. Com, poc o molt, s'ha via diluït en ocasions anteriors. El «secessionisme» lingüístic valencià no és una invenció d'avui, però cada vegada que s'ha plantejat ha quedat reabsorbit per la tendència unitària. I que conste que no nego el mal que poden fer els secessionistes, ara, patrocinats per UCD i per la burgesia del «sano regionalisme».

Al cap i a la fi, la «dissidència» té, en el fons, quan és ingènua, una motivació sentimental, vinculada a la «qüestió de noms». La resta és simple ignorància filològica o, el que és pitjor, ignorància dels factors que decideixen la vida i la mort dels idiomes. Uns individus determinats, d'un temps ençà, postulen una ortografia aberrant, que només es basa en el principi de distingir gràficament el «valencià» del «català». A això afegeixen algunes concessions a formes —morfemes, lexemes— comarcals, i no sempre sense raó. Però això té una importància relativa. Podia haver-se produït sense posar en joc —o en dubte— la unitat de la llengua, i ja en temps de la Renaixença, com de fet s'ha produït entre els sectors intel·lectuals fidels. Avui, el «secessionisme» no afecta ni poc ni molt la cada dia més nombrosa multitud de poetes i de narradors i fins i tot de dramaturgs valencians que s'obstinen a escriure en la seva llengua.

L'ortografia dissident? Tant se val. No

li auguro un futur massa sòlid, encara que l'acceptin oficialment les pròximes institucions autonòmiques d'UCD. Entre altres raons, perquè no les utilitzaran: amb el castellà en tindran prou. D'altra banda, aquestes vchēitats no solen tenir resistència davant el fet viu de l'idioma. Una «ortografia americana», ja beneïda per Andrés Bello, volgué erigir-se contra la general «ortografia espanyola», en el segle passat. Xile la va mantenir oficialment entre el 1844 i el 1927. I ja no se'n recorda ningú. L'únic rastre que ha deixat és uns quants llibres que avui s'han de mirar amb una condescendència misericordiosa. Xile ha retornat a l'ortografia «normal». I a l'ortografia «normal» tornaran els «dissidents», o els seus alumnes, més tard o més d'hora. Si no és que volen autocondemnar-se al suïcidi cultural. Que és on són induïts per la conspiració contra la «llengua valenciana» que els innocents ultrancers de la «llengua valenciana» secunden. Que li ho preguntin a l'Abril.

El «sano regionalisme» —de dretes o d'esquerres— procurarà, com a primera mesura, ofegar les llengües perifèriques: el gal·lec-portuguès, l'eusquera, el català. Ho ha intentat tota la vida, i avui té més armes per aconseguir-ho. I que ningú no es faci il·lusions sobre el particular. L'amenaça pesa sobre el Principat tant com sobre el País Valencià, per exemple, per més que les situacions siguin diferents, com també la capacitat social de resposta. Però «ells» no estan disposats a fer gaires concessions, i només en faran allà on no tindran més remei. I poques. I planificaran la «solució final», probablement amb forns crematoris i tot —per a paper imprès, si no per a escriptors— i cambres de gas lingüístiques per a nens en les aules de les escoles, o amb els televisors a domicili. Els «catalanistes» del País Valencià ja sabem de quin mal hem de morir. Quan un partidari de la «llengua-valenciana-no-catalana» hi aporti el seu combustible al genocidi, ens quedarà l'exclamació clàssica de la «*Sancta simplicitas!*»... Confio que el drama tingui un altre final.

JOAN FUSTER

GELATINA MARTIGNOLE ... aliment poderós fet de carn
i de gallina (sense greix)